

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 7. Quid sit Devotio, qui ejus effectus, & efficacia. Tum novem documenta ingeruntur ad eam comparandam, & conservandam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

ditationibus ad tertium attentionis modum pertinentibus mentem ad Deum jugiter elevare: quæ quidem puncta ex vita, & passione Christi aliisque mysteriis fidei desumi debent, de qua re agit diffusè Joannes Mauburnus in Roseto exercitiorum spiritualium in Directorio horarum Canonicarum. Sextum ex frequenti, & sæpius renovata actuali intentione procedit, ut si initio cujusque Psalmi, vel quoties situs corporis in choro mutatur, ferventius psallere, & diligentius attendere proponamus.

2. Septimum tandem, atque efficacissimum remedium est ipsas quascunque involuntarias evagationes, quæ nolentibus, nihilque cooperantibus adveniunt, parvipendere, neque ob eas expellendas nimia sollicitudine, quæ capitis dolorem pariat, laborare. Quid enim perturbaris, si, cum sis homo, id pateris, quod humanum est, quod fortissimi quique experti sunt? Sed vereor, inquis, ne tam multæ evagationes immundam reddant animam in conspectu Dei. Sanè illic trepidas timore, ubi non est timor. Audi Principem Theologorum γ : In spiritu, & veritate orat, qui ex instinctu spiritus ad orandum accedit, etiamsi ex infirmitate mens postmodum evagetur. Mens enim humana propter infirmitatem naturæ diu stare in alto non potest, quia pondere infirmitatis deprimitur anima ad inferiora: Evagatio verò mentis, quæ sit præter propositum, orationis fructum non tollit. Audi Magnum Basilium z : Si debilitatus à peccato fixè nequis orare, quantumcunque potes te ipsum cohibeas, Deus ignoscit, eo quod non ex negligentia, sed ex fragilitate non potes, ut oportet, assistere coram eo. Audi denique scripturam: *a* Quomodo miseretur pater filiorum, miserus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognovit figmentum nostrum: recordatus est, quoniam pulvis sumus. Sed forsitan meritoria non erit talis oratio? Nihil minus. Nam ut concludit Doctor Angelicus, ad meritum non requiritur ex necessitate, quod attentio adsit orationi per totum, sed vis primæ intentionis reddit totam orationem meritoriam: quamvis ad novi meriti incrementum actualis intentio sit necessaria, ut supra ostensum est. Ego autem amplius dico. Mentis distractio præter voluntatem orantis eveniens, non solum orationis salutare affectus non tollit, imò plerumque ob continuam lætam, ob cognitionem, & depressio-

γ Thom. 2. 2. q. 83. art. 13. z Basil. form. de orando Deum. *a* Psalm. 102.

nem sui auget meritum, duplicat coronam. Beata Virgo Maria apud Blossium *b* in Monili spirituali S. Brigittæ dixisse fertur; Quacunque tentatione pulleris inter orandum, persiste in bona voluntate, & conatu sancto, sicut commode potes, quia desiderium, & conatus tuus pius reputabitur pro effectu orationis. Etiamsi prava, ac sordidas cogitationes, quæ cordi tuo incidunt, ejicere non poteris, tamen pro illo conatu coronam in cælo recipies: ita tibi proderit illa molestia, modò non consentias tentationi, & tibi displiceat, quod indecens est. Hæc de attentione, quæ ad intellectum pertinet, nunc voluntas devotionis fervore excitanda est.

S. VII.

Quid sit devotio, quis ejus effectus, & efficacia. Tum novem documenta ingeruntur ad eam comparandam, & conservandam.

I. Devotionem à verbo *devoeo* deduxere Latini, quod destinare, consecrare, vel dedicare significat. Virgilius, Quorum se devovet aris. Priscianus, Tibi devoeo hoc opus. Suetonius in Cæsare; Devotissimos sibi milites reddidit. Legimus, & devotorium carmen apud Livium, & Macrobius, quale fuit illud Deciorum, qui se pro patria devoverunt. Sed quocunque sensu hac olim voce uterentur Latini, jam ex usu Christianorum profano vocabulo sanctitas, & veneratio accessit, sumiturque devotio pro peculiari quadam propensione animi ad Deum, & res divinas. Auctor libri de spiritu, & anima inter opera Augustini *c*, devotio, inquit, est pius, & humilis affectus in Deum: humilis ex conscientia infirmitatis propriæ, pius ex consideratione divinæ clementiæ. Affectus autem est spontaneæ quædam, ac dulcis ipsius animi in Deum inclinatio. D. Thomas *d* veræ sapientiæ Antistes, Devotio, ait, nihil aliud esse videtur, quam voluntas quædam promptè se tradendi ad ea, quæ pertinent ad Dei servitium. Richardus *e* Victorinus; Quid aliud est devotio, nisi fervida mentis in Deum directio? Hæc devotionis descriptiones mulsercularum, hominumque simplicium convincunt errorem, existimantium in sensibili quadam dulcedine, &

b Bloss. Monil. c. 3. *c* De spiritu, & anima cap. 5. *d* Th. 2. 2. q. 82. art. 1. *e* Rich. de erud. int. hom. lib. 2. cap. 9.

compunctione, ac teneritudine cordis veram consistere devotionem, cum hæc omnia Doct. Angelicus inter effectus devotionis enumeret; ipsa verò specialis quidam actus sit pertinens ad Religionem. Per devotionem docet Seraph. D. f. omne bonum in cor nostrum immitti. Per hanc enim zelus iustitiæ accenditur, pietas compallionis infanditur, patientia roboratur, exemplum bonum condicitur, discretio clarificatur. Hæc est unctio spiritus docens omnia, quæ expediunt salutem; hæc mentem illuminat, inflammat affectum, actiones ordinat ad virtutem, mores componit, firmat fidem, fiduciam erigit, accendit amorem, ad divinam elevat amicitiam, orationem impinguat, dat in adversis constantiam, in prosperis humilitatem, delet peccata, sublimat merita, fugat dæmones, lætificat Angelos, ædificat proximos, instruit errantes. Arida est omnis Religio, quæ aqua devotionis non irrigatur: corrumpit omnis structura bonorum operum, nisi hoc munimine fulciatur: hujus olei pabulo deficiente fatuarum virginum lampades extinguuntur. Ergo devotioni studiosè incumbendum est, quæ cum difficilis acquisitio sit ob naturæ corruptionem, ob pravos habitus, & dæmonum pervicaciam, seligenda quædam adjumenta sunt, quæ præsidio nobis sint ad eam facilius comparandam, & tenacius possidendam.

2. Fervens aeternam, & efficacem ejusdem devotionis desiderium primo loco statuendum. Inijtium enim sapientiæ concupiscentia ejus, & invenitur ab his, qui quærent illam: præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Visitat Deus animam quærentem se, ait Bernardus g., quæ tamen ad quærendum toto se desiderio & amore devovit. Et hoc signum adventus ejus, sicut ab eo qui expertus est, edocemur. *Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit inimicos ejus.* Oportet namque ut sancti desiderii ardor præveniat faciem ejus ad omnem animam, ad quam est ipse venturus, qui omnem consumat rubignem vitiorum, & sic præparat locum Domino. Et tunc scit anima, quoniam juxta est Dominus, cum se sentierit illo igne succensam, & dixerit cum Propheta h., *De excelsis misit ignem in ossibus meis, & cruduit me.* Et illud: *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis.* Tali animæ suspiranti frequenter, imò sine intermissione orantem, & affectantem se præ desiderio cum interdum desidera-

tus ille, qui ita quæritur, miseratus occurrit, pu- to illi de propria experientia convenire, ut dicat cum Sancto Hieremia k., *Bonus es Domine sperantibus in te, animæ quærenti te.*

3. Secundum adjumentum, custodia cordis est. Sic præcipit Sapiens l., *Omni custodia serva cor tuum, quoniam ab ipso vita procedit.* Nempè res cordis est, ait rursus Bernardus m., gratia devotionis, & hoc munere se fraudat, qui internum ei dissimulat receptaculum exhibere. Sed à quibus custodiendum est cor? Ab inutilibus cogitationibus, & ab affectibus terrenis. De cogitationibus hæc Richardus n. Hi sunt veræ devotionis socii inseparabiles circumspectæ, discretæ, & providæ cogitationes. De affectibus sic Cassianus o: Non enim perfectio statim nuditate, au privatione omnium facultatum, sed dignitatum abiectione contingit, sed cordis puritate, hoc est corde intacto à cunctis perturbationibus. Item Prosper p in sententiis: Qui supplicaturus Deo locum aptum, & sanctum requirit, interiora tua munda, & omni inde mala cupiditate depulsa præpara tibi in cordis tui pace secretum. Volens in templo orare, in te ora: & ita age semper, ut Dei templum sis. Ibi enim Deus exaudit, ubi habitat.

4. Tertium adjumentum, jugis Dei memoria, sicut scriptum est q., *Memor sui Dei, & delectatus sum.* Et alibi r., *Providebam Dominum in conspectu meo semper, propter hoc latatum est cor meum.* Oritur hoc ex præcedenti; Domino attestante, qui dicit s., *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* B. Ephraem t hanc doctrinam stabiliens, ait; Continua Dei recordatione turpes animæ passiones recedunt, instar maleficorum Prætere accedente: ubi verò memoria Dei abest, ibi tenebræ cum fœtore dominantur, omnisque res improba exercetur.

5. Quartum adjumentum, frequens usus aspirationum, quibus tanquam subjectis lignis in altari cordis ignis devotionis succenditur, & conservatur. Sunt autem aspirationes crebræ quædam, sed brevissimæ orationes, quas nonnulli jaculatorias vocant, quia tanquam jacula velociter currunt, & subtiliter penetrant. De his August. u ad Probam sic scribit, Dicuntur fratres in Ægypto crebras quidem orationes habere, sed eas ta-

B b b b b 2 men

k Thren. 3. 15. l Prov. 4. 23. m Bern. serm. de tripl. custodia. n Rich. de erud. int. hom. lib. 1. cap. 7. o Cassian. coll. 1. p Prosper. sent. 334. q Psalm. 76. r Psalm. 15. s Matth. 5. 8. t Ephr. de virtutibus. 10. u Aug. epist. 127.

f Bonno. de sex. alis Seraph. c. ult. g Bern. serm. 31. in Cant. h Thren. 1. 15. i Psalm. 38.

men brevissimas, & raptim quodammodo jaculatas, ne illa vigilanter erecta, quæ oranti plurimum necessaria est, per productiores moras evanescat, atque hebetetur intentio.

6. Quintum adjumentum præbet lectio spiritalis; *Quæcumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt*: & ut ait Isidorus x, qui vult semper esse cum Deo, frequenter debet orare, frequenter & legere: nam cum oramus, cum Deo ipsi loquimur; cum vero legimus, Deus loquitur nobiscum. Hanc sacrarum lectionum utilitatem Sanctus Abbas Aelredus y his verbis confirmat; *Sacra Scriptura ager est, in quem S. Isaac inclinata jam die pergit ad meditandum, ubi ei occurrens Rebecca illum, qui acciderat, sua lenit suavitate dolorem. Quoties mihi, Jesu bone, dies vergit in vesperam, quoties parvæ alicui consolationi quasi diurnæ luci intolerabilis dolor nocturna caligo succedit, vertuntur in fastidium omnia, oneri sunt cuncta quæ video. In modum silicis cor obduratur, hæret lingua, oculorum vena siccatur. Quid tunc? exeo sanè ad meditandum in agro, sacrum revolve codicem, meditationes meas ceris imprimo, cum subito mihi occurrens Rebecca, tua scilicet gratia, Jesu bone, sua luce tenebras discutit, pellit fastidium, duritiam frangit, mox suspiriis succedunt lacrymæ, lacrymas celeste gaudium comitatur.*

7. Sextum procedit è sensuum exteriorum custodia. Nam ut scribit doctus, & antiquus Abb. Berengosius z, nisi ad exemplum legalis Sacramenti primogenitum hominis redimamus quinque siclis argenti, hoc est quinque sensuum custodia, nihil nobis quinque vulnere Christi proficere vibices, quibus in ara crucis quinque sensuum nostrorum voluit sanare cicatrices. Refert Pelagius inter dicta S. Syncreticæ istud; *Sobriè vivamus, quia per sensus corporis nostri fures ingrediuntur. Sic perimus miseri, & mortem per fenestras intransent voluptatis larva personatam excipientes illud postea magno errore decepti canamus,*

Ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error. a
Sed ferè sapiunt Phryges. Semel enim amissa oblicentiosam sensuum evagationem gratia devotionis non nisi post longos labores, & continuum fletum, ac ferventissimas deprecationes recuperatur.

8. Septimum gignit solitudo. *Ducam eam in solitudinem, dicit Dominus per Oseam b & ibi*

x *Isid. l. 3. Sent. c. 8. y Aelred. in c. 15. z Bereng. l. 1. de Laude S. Crucis c. 6. a Virg. egl. 2. b Osea 2. 14.*

loquar ad cor ejus. Hortatur ad hanc devotissimus Bern. c *O sancta anima sola esto, ut soli omnium servas te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos: secede ab amicis, & intimis, etiam & ab illo qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, & qui nequaquam suam velit tibi indulgere præsentiam præsentibus cæteris? Secede ergò, sed mente, non corpore, sed intentione, sed devotione, sed spiritu. Idem alibi scribit solitudinem esse negotiorum celestium apothecam, per quam in Paradisum ingressi sunt quotquot ad culmen perfectionis ascenderunt. Sanctus quoque Guericus d Abbas solitudinem vocat auditorium Spiritus sancti. O solitudo Deo dicata, exclamat Laurentius Justinianus e, quam amabilis es, & quam ardenti desiderio concupita ab his qui noverunt te! Tu namque humilitatis es speculum, tu divini amoris custos, tu propriæ cognitionis magistra, tu scientiæ schola, testis conscientiæ, futuræ felicitatis imago, accusatrix scelerum, vitiorum detectrix, veritatis amatrix, innocentiae decus, secretorum celestium cognitrix, contemplationis præventrix, origo compunctionis, cæli scala, latitudo maxima, orationis portus, tranquillitatis habitaculum, passionum spiritualium interemptrix, pervigil mentis custodia, non dormitans affectio, prudentiæ comes, discretionis oculus, latens profectus, dulcedo cordis, spei fons, sponsi celestis receptaculum, Dei, & hominum mediatrix. O quam præcella sunt præconia tua solitudo sancta, tuæ divitiæ, laudabilis actio, successus lætus, secreta possessio, convivium jube, ac delicata cibaria! Frequentissimè sapientiæ illustraris radiis, gaudio perfunderis, elevaris in cælum, & pace replearis. Sinum quippe tuum dilatas, & jucundissimè suscipis humiles, mente pacificos, orationi instantes, devotionis avidos, atque gustu sapido divina gustantes.*

METRUM XLVIII.

O Solitudo mentibus
Orantium gratissima,
O vera cordis suavitas
Ignota vulgi sensibus,
Ut te requiro, & expeto
Turbam perosus improbam!
Hic, hic serena spiritus

Aspi

c *Bernar. ser. 40. in Cant. d Guerr. serm. 4. de Adv. ventu e Justinian. lib. de Vita solit. cap. ult.*

Aspirat aura pectori.
 Hic nullus auditur fremens
 Tumultuantium fragor.
 Hic corda nullus inquinat
 Vapor, vel umbra criminis.
 Campi sonant hic mellis
 Psallentium concentibus.
 Hic Angelorum cœtibus
 Immixtus, & vindex sui
 Sapiens quietam transigit
 Vitam procul negotiis,
 Curis procul nocentibus,
 Solutus omni jurgio.
 Hic alta vitans curie
 Potentioris limina
 Innoxios ducit dies
 Inanis expers ambitus.
 Hic lucra conscientie
 Quadrante justo computans
 Studet mereri stribus
 Amissa Cœli gaudia.
 Optet superba culmina,
 Opes, domosque splendidas
 Quicumque vult, me nescium
 Fraudis jurat silentium,
 Me solitudo, me quiet
 Abscondat ignotum omnibus,
 Deoque soli cognitum.
 Hoc scire demum, hoc vivere est,
 Sibi, Deoque vivere.

9. Octavo juvant devotionem opera misericordie, quia *f* Charitas operit multitudinem peccatorum: & qui inebriat, ipse quoque inebriabitur *g*. Juvant corporales afflictiones, quia *h* caro concupiscit adversus spiritum: & *i* caro, & sanguis regnum Dei non possidebunt. Juvat certum tempus quotidie feligere, quo quis devotioni diligentius insistat. Juvat, & ea omnia severissimo examine discutere, quæ vel ipsam devotionem conservare possunt, vel impedire. Quantum potes, te ipsum argue, ait quidam sapiens *k*, deprehendas te oportet, antequam emendes.

10. Nonum denique adjumentum perseverantia suppeditat. Perseverantia inquam in spiritualibus exercitiis semel assumptis, ut non temerè mutantur, ut sine causa non omitantur, ne ultra præscriptum tempus differantur. Fastidientis stomachi est multa degustare, & sæpius mutatum pharmacum non sanat, sed turbat:

f 1 Petr. 4: 8. *g* Prov. 11: 25. *h* Gal. 5: 17. *i* 1 Cor. 15: 50. *k* Seneca ep. 28.

sæpius translata arbor non proficit, sed arescit. Nullum certum exercitium habere, sed quasi folium, quod vento rapitur, per diversas operationes divagari, signum est animi ad vitam spiritualem prosus inepti. Omnia quidem probanda, sed tenendum, quod bonum est. Nam quæ virtus coronam, quod opus laudem meretur, si desit perseverantia? Dicam omnibus, quod suis juvenibus scripsit Bernardus *l*. Absque perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum consummatio est, nutrix ad meritum, mediatrix ad præmium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimiatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. Denique non qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Hæc ferè sunt, quæ devotionem in nobis gignunt, & conservant: sed eandem multa quoque sunt, quæ impediunt, & extinguunt, de quibus consequenter agendum est.

S. VIII.

Quæ sint impedimenta devotionis. Interioris, & exterioris hominis pugna, & humana calamitatis deploratio. Oratio ad impetrandam gratiam devotionis.

1. **P**rimum devotionis impedimentum sunt peccata venialia, quia, ut Laurentius Justinianus *m* docet, prius vita commendabilis habenda est, deinde devotio. Minuunt siquidem veniales culpæ charitatis fervorem, obscurant conscientiæ lumen, contristant Spiritum Sanctum.

Secundum ex conscientia scrupulosa oritur, gignit enim inconstantiam animi, mentis perturbationem, nebulas intellectus, cordis inquietudinem, omnemque devotionis suavitatem confundit.

Tertium ex cordis amaritudine nascitur, quæ fontem dulcedinis exsiccat, charitatis unitatem scindit, hostis est concordie, inimica pacis, nutrix contentionum.

Quartum impedimentum præstant externæ consolationes: nec enim cœleste manna datum

Bbbbbb 3 est

l Bern. ep. 129. *m* Laur. Just. de disc. mon. convers. cap. 19.